



# pro ACTIUNEA CATOLICA ROMANA

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de  
CONSTANTIN DRAGAN

## De la Louvain sugestii pentru o noua strategie ecumenica

« Unitatea Bisericii și unitatea umanității » a fost tema centrală în jurul căreia au gravitat discuțiile întrunirii comisiei de studiu « Credință și Constituție » a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, care a avut loc de curând la Louvain, în Belgia.

« Modul nostru de a vedea și de a înțelege unitatea Bisericii și unitatea omenirii — subliniază schema preparatoare a discuțiilor — depinde de felul în care concepem ceea ce Dumnezeu a făcut în Isus Christos când a creat omul după chipul și asemănarea Sa, l'a reconciliat cu sine și l'a condus, prin acțiunea continuă a Duhului Sfânt, la recapitularea tuturor lucrărilor Sale în Christos ». Cu alte cuvinte noi credem că nu se poate ajunge la o doctrină a unității Bisericii fără să se treacă necesar prin cristologie; nu se poate avea o doctrină a unității eclesiale în afara unei doctrine a unității omenești, amândouă depinzând de doctrina lui Christos.

Scopul actualei întruniri — precizează documentul — nu e acela de a defini unitatea Bisericii în raport exclusiv cu unitatea umanității, ci de a examina unitatea eclesială dintr'un punct de vedere nou: acela al situației actuale a lumii. Se încearcă, adică, promovarea unei concepții asupra unității care să permită Bisericilor să-și manifeste comuniunea dincolo de frontierele despărțirilor lor, în sectoare care să nu atingă, așadar, credința și constituția diferitelor confesiuni; ca în același timp, al culturii, al acțiunii pentru consolidarea unei autentice dreptăți sociale și pentru recuperarea exclușilor societății, sau ca în dialogul cu alte credințe.

S'ar putea deci vorbi de o nouă strategie în acțiunea de căutare a unității creștine. O strategie pentru promovarea ideii de comunitate unică a tuturor Bisericilor. Realizând Bisericile o « comunitate autentică » nu s'ar ajunge oare la un criteriu comun, pe baza căruia să se măsoare propăvăduirea, viața și structurile fiecărei Biserici? — se întreaba comitetul căruia i se dăduse sarcina elaborării schemei preparatoare a întrunirii.

Privite superficial, asemenea poziții ar putea fi interpretate ca o revenire la tematica așazisului « ecumenism secular », adică a aceluia curent ecumenic care, în fața imposibilității unei reconcilierii doctrinare, optează pen-

tru o unitate limitată la situații și fapte concrete și la o acțiune în comun în folosul oamenilor de azi pe tărâmul economic, social și cultural. Ar fi însă o interpretare greșită, sau în orice caz pripită. E adevărat că comisia Credință și Constituție a deschis, cu întrunirea de la Louvain, un capitol nou în istoria ecumenismului. Aceasta însă nu înseamnă că ar fi repudiat sau ar fi lăsat la o parte scopul său original, care e proclamarea unității esențiale a Bisericii lui Christos. Unitatea vizibilă trebuie căutată nu numai pe planul carității și al acțiunii comune, ci — și în primul rând — pe planul credinței.

Unde și când Biserica, « semn » al acestei unități vizibile, poate încuraja instaurarea unei comunități a întregii omeniri? Comisia « Credință și Constituție » a indicat cinci sectoare în care ar fi urgent necesară o mărturie de unitate din partea Bisericii, cinci situații istorice în care Biserica e chemată să procedeze la o « revizuire » și la o « confruntare » a concepției ei despre unitate cu realitățile lumii de azi. La vom enunța pe scurt.

1) « Unitatea Bisericii e lupta pentru o societate mai bună » — afirmă documentul citat. Biserica e potențial comuniunea creștinilor cu Dumnezeu prin Christos; natura acestei comuniuni se manifestă în Euharistie. Christos e centrul acestei unități sacramentale, dar e în același timp cel care a recunoscut ca frați ai săi săracii, asupriții, desmoșteniții vieții. Unitatea Bisericii poate fi manifestată numai cu unitatea sacramentală, ori nu și cu solidarizarea și fraternizarea cu toți acești « frați mici » ai lui Isus? Sunt cele două dimensiuni ale unității — subliniază documentul — care duc în două direcții divergente fără însă să se poată despărți una de alta de oarece origina lor e în însuși Christos.

În fața acestor antinomii care trebuie să fie atitudinea Bisericii în căutare de o unitate mai completă? Care trebuie să fie comportamentul ei față de cei care se identifică cu acțiunea politică revoluționară considerând conflictul un mijloc necesar pentru a se ajunge la libertate, la dreptate și la pace?

2) « Unitatea Bisericii și celelalte religii ». Documentul subliniază, la punctul acesta, importanța dialogului dintre diferitele religii. Intrând în contact și în dialog cu adepții ai

altor religii, creștinii se găsesc în fața altor forme de rugăciune și de cult, de meditație și de gândire, de acțiune politică și de viață morală. Ce trebuie să facă, atunci, pentru a concilia dialogul cu exigența trăirii credinței proprii?

3) « Unitatea Bisericii și rasismul ». Tema aceasta e înfruntată nu în perspectiva problematice politice sau a eticii sociale, ci din punctul de vedere al consecințelor eclesiologice ale rasismului asupra Bisericii.

Rasismul, ca element de opoziție, ba chiar « de distrugere » a universalității Bisericii și a mesagiului lui Christos, care se adresează tuturor oamenilor, nu poate fi decât înfierat de Biserică. Documentul subliniază, la punctul acesta, antinomia rasism-koinonia euharistică (locul reconcilierii, prin excelență, și al eliberării): raportul dintre exigența unei comunități interrasiale și un anumit spațiu care trebuie lăsat afirmării specificului rasial, și în fine redistribuirea puterii ca principiu de fond pentru o adevărată eliberare rasială.

4) « Unitatea Bisericii și cei care trăiesc la marginea societății ». Condiția deseori subumană a acestor excluși de la « banchetul vieții », dovedește nu numai imperfecția comunității omenești, dar și pe aceea a unității Bisericii. Cum se poate aspira la unitate durabilă într-o Biserică din al cărei sân sunt excluși cei care reprezintă « frontierele existenței omenești? ».

5) « Unitatea Bisericii și diferitele forme de cultură și de educație ». Afirmarea unei noi forme de cultură creștină, mai ales în Africa, în Asia și în America Latină, impune o reconsiderare critică a legăturii credinței creștine cu istoria, a raporturilor existente între cultură, educație și putere, și în sfârșit, a rolului teologiei din punct de vedere al Bisericii și al presupuselor eclesiologice moștenite. Sunt probleme care interesează de aproape concepția asupra unității eclesiale și care pun în discuție unele metode și comportamente ale Bisericilor creștine, ca excesiva identificare a Bisericii cu o formă de cultură bine definită, ca impunerea unor modele culturale în noile comunități creștine, ca anumite situații istorice în care Bisericile au sfârșit prin

(Urmează la pag. 2)

# Sfânta Scriptura centru al unității creștine

Catolici, protestanți, musulmani și evrei au participat la ceremonia inaugurării Săptămânii ecumenice, la Napoli.

Tema centrală a acestei a noua ediții a « Săptămânii » organizată de Secretariatul pentru Activitățile Ecumenice a fost « Cuvântul lui Dumnezeu ».

În scurta cuvântare de bun sosire adresată participanților, profesoara Maria Vingiani a amintit că ecumenismul, întrucât mișcare al cărei scop e întâlnirea creștinilor de diferite confesiuni, nu are un sediu fix. De la Pasul Mendola prinul ei sediu. Săptămâna s'a transferat în ultimii ani la Camaldoli și acum la Napoli, pentru a înlesni participarea credincioșilor din Sudul Italiei.

De asemenea a atras atenția dna. Vingiani « ecumenismul nu e o mișcare retrospectivă de căutare a unității în trecut, ci mai curând o « tensiune spre viitor, al cărei postulat e înnoirea spiritului și a inteligenței prin recunoașterea autorității supreme a cuvântului lui Dumnezeu. Iar marca de autenticitate a ecumenismului e tocmai disponibilitatea totală a celor care îl practică la cuvântul lui Dumnezeu, adică la Sfânta Scriptură ».

« Cuvintele omenești nu trebuie să înăbușe, ca în pilda bobului de grâu, împiedecată să crească de buruieni, cuvântul lui Dumnezeu a spus, printre altele, monsigniorul Sartori, președinte al Asociației Teologice italiene, în cuvântarea de inaugurare a lucrărilor acestei Săptămâni ecumenice care, cum spuneam, nu se adresează numai creștinilor, ci invită la dialog și alte religii. Și tocmai reprezentantului uneia din aceste mari religii al cărei izvor de viață e Sfânta Scriptură, marelui rabin Toaff, șeful comunității ebraice de la Roma, i-a fost rezervată cinstea de a prezenta prima comunicare. Rabinul Toaff a subliniat că începând de la Cartea Facerii cuvântul lui Dumnezeu devine acțiune. Lucrul acesta e important, de oarece mai mult decât cuvântul și decât ideile, acțiunea e cea care continuă lucrarea dumnezeiască.

Deosebit de interesantă a fost, în prima zi a congresului, comunicarea profesorului Glen Garfield Williams, secretar general al Conferinței Bisericilor europene, care a tratat tema « Cuvântul lui Dumnezeu și ecumenismul ». Pastorul Williams a relevat faptul că într-o epocă în care știința a realizat progrese uriașe, toate aceste căutări ale minții omenești își pierd strălucirea în fața minunilor săvârșite de Duhul Sfânt care călăuzește mișcarea Bisericilor creștine spre unitate. Inuși faptul că un pastor baptist poate azi să ia cuvântul într-o întrunire creștină în care majoritatea participanților sunt catolici, și să găsească în mijlocul lor atâta spirit fratern și atâta bunăvoință e o minune, dacă ne gândim care era până acum câțiva ani situația raporturilor dintre Biserica catolică și Bisericile născute din Reformă. Această adâncă convergență spirituală e, în ultimă analiză, opera cuvântului lui Dumnezeu, prezent în întreaga comunitate creștină și activ în istorie. Cuvântul acesta e « tăios ca o sabie: judecă și desparte, și nu poate fi un pretext pentru un irenism facil ». Dar pe de altă parte e o « forță de unitate și de continuă înnoire ».

Există poate un risc astăzi — a atras atenția pastorul Williams: acela al instrumenta-

lizării cuvântului lui Dumnezeu. Răspândind cunoașterea Bibliei și recunoscându-i autoritatea se poate ajunge uneori la ispita folosirii Cuvântului lui Dumnezeu pentru apărarea propriilor puncte de vedere.

« Cuvântul Domnului nu e însă "o jucărie": e o sabie cu două tăiușuri, care pătrunde adânc. El nu e o bază comună și pacifică pentru un « ecumenism de întoarcere », ci mai curând măsura cu care confruntăm durerea unei despărțiri provocată de păcatele noastre cu efortul comun pentru o întâlnire adevărată: e forța care ne purifică și ne tămăduiește, și care ne îndreaptă mai curând spre fidelitatea față de Christos decât spre apărarea sau întărirea instituțiilor noastre ome-

nești.

Natural, mișcarea ecumenică e conștientă de greutățile pe care trebuie să le înfrunte și să le depășească, și nu înțelege să jignească drepturile adevărului. Dar dragostea și dorința de unitate pe care le-a semănat în viața Bisericii, face actuală și semnificativă întrebaarea cu care pastorul Williams și-a încheiat intervenția: « Până când noi, cei care ne hrănim cu cuvântul lui Dumnezeu ne vom putea abține de a ne hrăni împreună și cu pâinea vieții »?

Reprezentanții celor opt grupuri de studiu în care s'a articulat Săptămâna ecumenică de la Napoli, au participat apoi la o masă rotundă.

## O NOUA STRATEGIE ECUMENICĂ

(Urmează din pag. 1)

« a juca rolul de religie de Stat », sau pe baza unei istorii de veacuri și a unei culturi dezvoltate, și-au impus puterea în dauna celorlalți. Biserica, simbol al unității și al comunității încheie documentul nu poate merge decât pe urmele lui Christos: ea nu se poate defini în ambianța restrânsă a unei anumite tradiții culturale și naționale, fără a risca cum a demonstrat cu prisosință istoria să provoace diviziuni în trupul lui Christos ».

### Declarația conclusivă

Intrunirea Comisiei « Credință și Constituție » s'a încheiat cu o declarație care, cum precizează însuși titlul documentului, vrea să fie o « privire de ansamblu » asupra viitorului program al acestei comisii.

O declarație care încă odătat lasă să se înțeleagă că timpul și împrejurările pot determina variații metodologice în linia de acțiune a acestui organism. S'a întâmplat, e adevărat, ca uneori Comisia să exercite o influență directă asupra Consiliului de la Geneva, înfruntând o anumită tematică în virtutea căreia mișcarea ecumenică a primit orientări neconvenționale de Consiliu. Alteori însă și e ceea ce s'a întâmplat acum, la Louvain comisia « Credință și Constituție » a fost dimpotrivă constrânsă să-și revadă programele de acțiune sub presiunea altor organisme și a unor orientări ale Consiliului hotărât contrariu.

Dacă până acum terenul de lucru al acestei comisii a fost doctrina, astăzi asistăm la o deplasare a accentului « de la problematica teologică la antropologie, de la Dumnezeu la om ». Aceasta nu pentru a se modifica obiectivul fundamental al ecumenismului — care rămâne unitatea în credință a Bisericilor — ci pentru a se descoperi sensul « unității eclesiale » privită în perspectiva planului lui Dumnezeu pentru întreaga creație, pentru întreaga umanitate, și pentru om în sine ».

« Credință și Constituție » a fost nevoită să țină seamă de această tendință promovată, încă în 1966 de Conferința « Biserica și Societatea », și să-și deplaseze obiectivele ecumenice de la domeniul confesional specific al divergențelor doctrinare, care continuă să despartă confesiunile creștine, la o problematică centrată pe raportul dintre Biserică și

lume, dintre unitatea bisericească și unitatea omenirii.

Declarația finală a întrunirii de la Louvain relevă, în primul rând, patru aspecte care se impun cu deosebită urgență atenției Bisericilor: importanța din ce în ce mai mare a Bisericilor din Africa, Asia și America Latină; conștiința din ce în ce mai accentuată a raportului de interdependență a omenirii în întreaga lume, nevoia de unitate între ei a creștinilor și de solidarizare cu toți oamenii; al treilea aspect relevat de această declarație e starea de confuzie și de desorientare în care se află azi multe Biserici cu privire la mărturia, la teologia și la viața lor colectivă: în sfârșit, constatarea, din partea Consiliului Mondial al Bisericilor, a necesității unor legături mai strânse între diferitele sale organisme și programe, lucru care comportă, pentru Comisie, o colaborare mai directă cu alte « unități » ale Consiliului. În aceste contexte sunt recapitulate problemele înfruntate de întrunirea de la Louvain. În primul rând propunerile de studiu formulate de comitete și care se grupează în patru categorii: « Expresia comună a credinței » — adică posibilitatea ca toți creștinii să exprime împreună ceea ce le-a fost dat în Evanghelie: nu un « simbol al credinței » și nu o mărturie, ci o expunere a credinței creștine de azi: « Dimensiunile raporturilor dintre Biserică și umanitate » (identitatea Bisericii în sânul comunității omenești, atitudinea ei față de rasism, față de exclusiuni societății și față de suferința omenească); « Unitatea Bisericii și unirea Bisericilor » (cu alte cuvinte toate consecințele care decurg din concepția de « conciliaritate » pornind de la studiul primelor Concilii și de la analiza tendinței favorabile unui Conciliu universal); « Biserica în rugăciune » (adică realitatea cultului în viața de azi a Bisericii) și reflexele pe care le-ar putea avea asupra diferitelor Biserici o convergență ecumenică asupra Euharistiei, a Botezului și a Confirmării; și, în sfârșit, examinarea concepțiilor de « Biserică locală » și de « Biserică universală » în raport cu interpretarea actuală a « catolicității » și a « apostolicității » Bisericii lui Christos.

Urmează, apoi, formularea temei principale a întrunirii « Unitatea Bisericii și unitatea umanității » — cu recapitularea întrebărilor conținute în schemele declarației.

## *Iminente tratative oficiale între Sfantul Scaun si Varsovia*

Obiectivul principal al ofensivei diplomatice a Sfantului Scaun continua să fie țările din spațiului comunist. După reluarea relațiilor diplomatice cu Jugoslavia, țara cu care Vaticanul va începe — se pare în Octombrie — tratative oficiale pentru normalizarea raporturilor dintre Biserica catolică și autoritățile politice, e Polonia.

Correspondențe de la Varsovia subliniază însă o sensibilă îmbunătățire a acestor raporturi după debarcarea de la conducerea țării a lui Ladislav Gomulka și a principalilor săi colaboratori, și dau ca foarte apropiată o vizită a Papii în Polonia, unde Paul VI se va duce în pelerinaj la sanctuarul marian de la Czestochowa.

E știut că în zilele revoltei muncitorilor de la șantierul naval de la Danzig și Stetin, care a determinat căderea cabinetului Gomulka, noul secretar al partidului comunist polonez a făcut apel la colaborarea Bisericii catolice pentru o acțiune de restabilire a ordinii interne, care să evite Poloniei o intervenție sovietică. Se repetă astfel, deși în alte împrejurări, pocul lui Gomulka, care, pentru a-și asigura solidaritatea catolicilor în proiectata operație de eliminare din partid a elementelor staliniste, promitea cardinalului Primate Wyszynski o seamă, de concesi, printre care reintroducerea învățământului religiei în școli și o parțială liberalizare a presei catolice. Abia stăpân pe situație, Gomulka își călca însă angajamentele luate, suprimând învățământul religios, impunând seminariștilor serviciul militar și aplicând măsuri severe împotriva presei catolice.

Evenimentele din iarna trecută au silit guvernul Gierk să recurgă dacă nu la sprinjinul direct, cel puțin la o neutralitate binevoitoare a Bisericii catolice. A stărnit mult interes, s'ar putea spune chiar senzație, lunga și cordiala convorbire avută de ministrul Jaroszewicz cu cardinalul Wyszynski în luna Martie, convorbire care era începutul actualei destinderi în relațiile Bisericii cu autoritățile de Stat în Polonia. Rămâne acum de văzut cât timp va dura acest nou « pact de dragoste » și în ce măsură vor fi respectate promisiunile făcute cardinalului Wyszynski, dintre care cea mai importantă e restituirea bunurilor confiscate Bisericii după instaurarea regimului comunist în Polonia. Nu e vorba de simple asigurări, fiindcă reîntrirea Bisericii în drepturile ei de proprietate asupra bunurilor imobiliare situate în regiunile care odată aparțineau Germaniei, a fost aprobată la unanimitate de parlamentul polonez în sesiunea din Iunie trecut.

La acest prim pas concret al guvernului pentru normalizarea relațiilor dintre Biserica și Stat episcopatul polonez a răspuns cu un comunicat al Conferinței episcopale locale în care se exprima dorința de a duce mai departe dialogul început cu guvernul Gierk.

În lunga și de multe ori dramatica tensiune care a caracterizat până acum relațiile Bisericii catolice cu autoritățile Statului polonez, acesta pare să fie primul moment de reală destindere, de care Sfantul Scaun înțelege să profite pentru stipularea unor acor-

duri oficiale care să consolideze actuala situație.

O altă inițiativă pe care unii « observatori » ai « noului curs » al politicii Vaticanului o încaadrează în actuala ofensivă diplomatică a Sfantului Scaun în Est, e vizita părintelui Pedro Arrupe, « Generalul » ordului iezuiților, la Moscova.

Într-o declarație făcută presei înainte de plecarea sa în lunga călătorie care avea să-l ducă în Extremul Orient, părintele Arrupe a spus că scopul vizitei sale în URSS e acela de a discuta cu mitropolitul Leningradului, Nikodim, o seamă de probleme de credință. În aceeași declarație Generalul iezuiților a ținut să sublinieze că aceasta e prima vizită pe care un « Papă negru » (cum e definită autoritatea supremă a acestui ordin religios) o face în Rusia, și că programul vizitei nu prevede întâlniri cu exponenții ai guvernului sovietic. Părintele Arrupe a adăugat deasemeni că nu va discuta probleme politice și că în itinerarul călătoriei sale în Extremul Orient nu e cuprinsă și China.

Etapa în Rusia a călătoriei părintelui Arrupe precizează un comunicat al Comisiei lui Isus — trebuie considerat un răs-

puns la invitația ierarhiei ortodoxe a Rusiei. De mai mulți ani părintele Arrupe e în contact cu numeroase personalități ale Bisericii ortodoxe din Rusia. La consolidarea acestor contacte au contribuit atât întâlnirile Sale, la Roma, cu unii reprezentanți ai ierarhiei rusești, cât și legăturile stabilite de organizațiile ecumenice și de instituțiile academice iezuite de la Roma — ca Universitatea Gregoriană, Colegiul « Russicum » și Institutul Oriental — cu Biserica ortodoxă din Uniunea Sovietică.

Plecarea la Moscova a părintelui Arrupe a fost precedată de o etapă a prelatului la Bruxelles, unde s'a întâlnit cu exponenți și fosti elevi ai ordului său. Vizita aceasta în Belgia a dat naștere la o interpretare (neconfirmată în cercurile bisericesti de la Roma), după care părintele Arrupe s'ar fi oprit la Bruxelles pentru a fi sfințit episcop, calitate care i-ar da autoritatea să consacre la rândul său alți episcopi în Rusia. Dar, cum suneam, s'vonul acesta nu a avut nici o confirmare în cercurile bisericesti de aici, care au încercat să mențină etapa la Moscova și Leningrad a călătoriei generalului iezuit în limitele comunicatului difuzat de secretariatul ordului.

## m i s c e l l a n e a

E în curs de organizare, de către Consiliul Bisericilor britanice, o întrunire ecumenică a tuturor căpeteniilor religioase din Anglia, care se va ține în Septembrie 1972 la Birmingham. Tema centrală a întrunirii, care va dura zece zile, va fi « În ce fel putem descoperi împreună voința lui Dumnezeu ».

Intrunirea nu va vota rezoluții și nu va adresa nici un mesagiu națiunii, obiectivul ei principal fiind căutarea în comun a modului de a formula instanțele evanghelice în veacul XX.

\* \* \*

Reprezentanți ai Bisericilor ortodoxe din Europa orientală s'au întrunit în luna August la Addis Abeba, pentru o conferință teologică al cărei scop era evaluarea mijloacelor care să ducă mai departe procesul de unificare a Bisericilor ortodoxe.

Împăratul Etiopiei, Hailé Salassie, a trimis congresiștilor un mesagiu în care se subliniază, printre altele, că după întrunirea Bisericilor orientale din 1965 relațiile s'au făcut mai strânse și consultările mai numeroase.

Au luat parte la lucrările întrunirii reprezentanți ai Patriarhatelor Alexandriei, Ierusalimului, Moscovei și Antiohiei, cum și delegați ai Bisericilor orientale ale Etiopiei, Armeniei și Siriei.

De la 7 la 11 Iulie 1971 s'a întrunit, la Helsinki, comisia teologică interortodoxă pentru dialogul cu Anglicanii.

Comisia a examinat următoarele comunicări: « Spiritul Sfânt ca interpret al Evangheliei și dătător de viață în Biserica de azi » (referent mitropolitul Stylianos de Militoupolis); « Natura și opera mântuitoare a lui Christos în Cruce și în Înviere » (referent protopopul prof. Ioan Romanidis); « Interpretarea teoriei anglicane asupra "comprehensiveness" »; « Probleme actuale ale Bisericii anglicane » (referent, pentru amândouă temele, arhiepiscopul Athenagoras de Thyateira și Anglia, președinte al Comisiei teologice interortodoxe pentru dialogul cu anglicanii).

A fost decisă o întrunire la Cipru, în Septembrie 1972, între delegații comisiei teologice interortodoxe și delegați ai comisiei anglicane pentru dialogul cu ortodoxii asupra următoarelor patru probleme examinate de aceiași comisie în întrunirea sa din 1970: 1) În ce fel Biserica anglicană concepe unirea ei în credință cu Biserica ortodoxă; dacă unirea aceasta e posibilă, ținând seamă de intercomuniunea pe care Biserica anglicană o practică cu unii dintre luterani și cu confesiunile care țin de South Indian Scheme; în ce fel hotărârile care vor fi luate în cursul întrunirii vor angaja întreaga comună anglicană; autoritatea celor 39 articole și a Cartii de Rugăciune în comun în comuniunea anglicană.

## Jean Guitton teolog ecumenic

A aparut de curand, in traducere italiana, lucrarea « Le Christ écartelé » (Christos sfâșiat) de Jean Guitton, scriitorul francez care împreună cu Gabriel Marcel e fără îndoială unul din cei mai străluciți și mai fecunzi gânditori catolici ai veacului nostru.

Filosof ecumenic, esseist și unul din cei mai fecunzi interpreți ai instanțelor Conciliului Vatican II, Jean Guitton s'a distins încă din anii tinereții printr'o producție literară și filosofică al cărei îndreptar e, mai presus de orice influență sau contact cu marii gânditori ai trecutului sau ai timpului nostru, Evanghelia, și printr'o deschidere spirituală cu totul excepțională față de problematica religioasă contemporană și față de structurile lumii moderne pe care singurul « observator » laic la Conciliu le meditează și le analizează la lumina creștinismului și a noilor fermenți sociali.

Autor al unor importante lucrări pe tărâmul religios, filosofic și literar, e unul din promotorii « metodei dialogului » atât cu prietenii cât și cu adversarii, metodă în care urmează cu sfințenie celebrul sfat al Sfântului Petru: « Fiți totdeauna gata să răspundeți cu blândețe și cu respect acelora care vă cer socoteală de speranța voastră ». Nici un spirit de parte în scrierile sale, nici un exclusivism, nici o poziție așazisă « integralistă », ci numai umanitate, simplitate și totală disponibilitate în acceptarea instanțelor, chiar dacă primejdioase, ale omului contemporan, care-i permite să înțeleagă și să facă materie de dialog pozițiile cele mai greu de conciliat cu ortodoxia catolică.

Discipol al cardinalului Henry Newman, admirator și urmaș al lordului Halifax și al cardinalului Mercier, precursorii ecumenismului contemporan, Jean Guitton a știut totdeauna sa se adreseze cu simpatie și respect creștinilor de alte confesiuni, și, în spiritul creștinismului primitiv și al învățaturii Sfântului Pavel să facă din lucrările sale o sinteză a adevărului « dincolo de toate deosebiri parțiale pe care cercetările noastre spirituale le-ar putea scoate în evidență ». Si în sensul acesta se poate spune că a anticipat momentul actual, prevăzând, adică, drumurile trasate azi de Biserica pentru realitarea unității tuturor confesiunilor, și urmând făgașul învățaturii lui Ioan XXIII și a Conciliului Vatican II.

În eseu « Le Christ écartelé » Jean Guitton dă o interpretare proprie ortodoxiei catolice privită în raporturile ei cu eroarea sau erezia. Pentru Guitton ortodoxia se prospectează ca o « structură în desvoltare », ca o « sinteză extrem de greu de definit, care afirmă în același timp harul și libertatea, autonomia Bisericii și independența interioară, și — de exemplu în Euharistie — caracterul de memorial și acela de realitate ». El afirmă astfel, cu Pascal, că « credința poate îmbrățișa adevăruri diferite, care se pot contrazice între

ele », și că « isvorul acestei contradicții aparente e unirea celor două naturi — dumnezeiască și omenească — în Christos ».

Fără un ajutor dumnezeesc — « improbabil, de oarece asemenea intervenții nu fac parte din metodele lui Dumnezeu » — desbinările creștinilor « sunt, de fapt inevitabile ». Nu degeaba Guitton vede în creștinism « un fel de avânt creator de tip bergsonian, dar « transferat de la cadrul evoluției biologice la cadrul spiritual », care s'a format de-alungul unei axe privilegiate.

Despărțite de axa aceasta, ramurile care nu urmează direcția ei, care se despart, se multiplică sau încetează de a mai crește și de a participa la elanul vital al acestei axe sau trunchi originar, rămân totuși mereu capabile de a se reunifica, și într'un anumit sens sunt mereu gata să se întoarcă spre această axă, să se unească din nou cu ea, așa cum unirea poate fi propusă conștiințelor creștine de împrejurări ce nu pot fi prevăzute și care vor fi realizate de voința dumnezeiască ».

Cu spiritul acesta Guitton deliniează marile crize ale istoriei creștine, identificate în agnosticism, în arianism, în islamism, în catarism și în protestantism, până la criza din zilele noastre, poate cea mai gravă de oarece

nu e bazată pe o erezie, care întrucât deviere a credinței poate fi corectată, ci fiindcă consistă din tăgăduirea însăși credinței.

Jean Guitton e, poate, primul catolic ortodox care a afirmat valoarea ecumenică a ortodoxiei și a văzut în erezie și în eroare o « sfâșiere a spiritului creștin » care « nu mai trebuie combatută cu metoda anatemei, ci înțeleasă, pentru a putea fi recuperată la adevăr ». Fiindcă — scrie Guitton — « orice conflict poate fi o cale dureroasă spre un echilibru superior ».

« Christos — afirma el în alt pasagiu — e sfâșiat de despărțirile celor ce cred în El; dar deși sfâșiat, nu-și pierde ființa. Si fiindcă ființa și unitatea sunt în raport intim între ele, Christos nu poate continua să fie decât rămânând unu în adânc. Departe de a se resemua la desmembrarea Sa, El lucrează pentru reconstruirea trupului Său, a consistenței și a gloriei lui. Cei care au rămas uniți cu Centrul își vor da osteneala să pregătească, în spirit de dragoste și de purificare, reunificarea mădulelor desmembrate; care, chinuite de dorința intensă a unității și a restabilirii circulației ei vizibile, vor tinde să se unească din nou între ele, pentru a se uni, apoi, împreună, cu Capul încununat cu spini ».

## Biserica Greciei si participarea ei la miscarea ecumenica

« Episkepsis », Buletinul de informații al Centrului ortodox al Patriarhatului Ecumenic, publică în apendicele ediției sale din 17 August 1917 raportul comisiei sinodale permanente pentru afacerile străine ale Bisericii Greciei, în legătură cu mișcarea ecumenică.

Raportul — informează « Episkepsis » — a fost trimis tuturor episcopilor și tuturor profesorilor de la facultățile de teologie ale țării, pentru a avea părerea lor asupra documentului. Sfântul Sinod va decide ulterior care va fi atitudinea pe care o va lua Biserica Greciei față de mișcarea ecumenică.

« Raportul nu precizează motivele care au determinat redactarea lui — subliniază « Episkepsis » — dar pare evident că se încearcă o justificare a atitudinii luate până acum de Biserica Greciei. O astfel de justificare ar putea fi un răspuns la atacurile unei bune părți din presa religioasă din Grecia (care se profesază « conservatoare ») împotriva mișcării ecumenice. Raportul susține că nu e vorba de sincretism dogmatic, de minimalism sau de o unire forțată a Bisericilor; așa cum nu înseamnă a trăda ortodoxia și a o supune Bisericilor eterodoxe.

Urmează o scurtă panoramă a inițiativelor

luate de Biserica ortodoxă, în special de Patriarhatul ecumenic, de la începutul veacului nostru (1902-1904) și până azi în favoarea reapropierii Bisericilor; se amintește că Biserica Greciei a fost unul din primii membri fondatori ai Consiliului Mondial al Bisericilor, în 1948.

În a doua parte a raportului sunt menționate obiectivele fundamentale ale Bisericii ortodoxe a Greciei în contactele ei cu alte



confesiuni creștine: 1) mărturisirea credinței ortodoxe; 2) schimburi de experiențe; 3) abținerea de la orice inițiativă care ar putea constitui o piedecă în calea acțiunii pentru unitate; 4) mărturie comună a credinței creștine pentru cei care sunt « în afara » creștinismului.

AZIONE ECUMENICA EUROPEA — PRO ACTIUNEA CATOLICA ROMANA — EUROPEAN ECUMENICAL ACTION —

Red. Resp.: A. Gini - Direzione, Redazione, Amministrazione: Largo Chigi 19, Roma - Aut. Tribunale Roma n. 4750-2 VIII 1955

Edito dall'Ente Civile UNIVERSITAS PERSONARUM DRAGAN - Studio Tipografico - piazza del Popolo 3, Roma - tel. 353.294